

“ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ ...ผมจะถอยออกมาโดยตรง

บางเรื่องผู้ใหญ่อาจมีมุมมองที่ตึกว่าที่เราคิด”

ศ.ดร.นพ.นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล

นายกสมาคมโรคเอดส์แห่งประเทศไทย
ผู้ช่วยอธิการบดีด้านนโยบายและยุทธศาสตร์
หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แรงบันดาลใจในการเลือกเรียนแพทย์ โดยเฉพาะสาขาอายุรศาสตร์โรคติดเชื้อ

ผมจบการศึกษาชั้นมัธยมฯ ปลาย จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พญาไท โดยเรียนสายวิทย์ บัณฑิตเอกได้อยู่ห้องคะแนนดี ทั้ง ม.ศ. 4 และ ม.ศ. 5 เมื่อ 30 ปีก่อนเด็กสายวิทย์ที่เรียนดี พอจบ ม.ปลาย จะสอบเอนทรานซ์ก็มักจะเลือกเรียนแพทยกับวิศวะ เพื่อนที่เรียนห้องเดียวกันเกินครึ่งเลือกเรียนแพทย พี่ชายผมขณะนั้นก็เรียนวิศวะจุฬาฯ ตอนเรียนที่โรงเรียนเตรียมฯ ก็มารอขึ้นรถกลับบ้านกับพี่ชายที่จุฬาฯ ทุกเย็น ก็เลยเกิดความผูกพันกับจุฬาฯ ตัวเองก็เลยเลือกเรียนแพทยที่จุฬาฯ ผมจบแพทยจุฬาฯ ปี พ.ศ. 2525 เป็นแพทย์จุฬาฯ รุ่น 32

ตอนเป็นนิสิตแพทย์มีเพื่อนที่สนิทกันรู้จักกับคัลยแพทย์รุ่นพี่ที่โรงพยาบาลวชิระ ก็ชวนให้เราไปฝึกการทำผ้าตัดตอนปิดทอม ตอนฝึกงานประทับใจมาก เพราะได้ช่วยทำผ้าตัดเยอะมาก คัลยแพทย์รุ่นพี่และพยาบาลที่โรงพยาบาลวชิระก็ดูแลเป็นอย่างดี ตอนนั้นภูมิใจและมีความสุขมาก เพราะรู้สึกว่แค่เราเป็นนักเรียนแพทย์ก็สามารถช่วยรักษาผู้ป่วยได้ พอจบแพทย์ที่จุฬาฯ ผมและเพื่อนอีก 3 คน ที่เคยไปฝึกงานด้วยกัน

Expert Focus เป็นคอลัมน์จากการสัมภาษณ์ทัศนคติ มุมมอง แบบแผนการดำเนินชีวิตของแพทย์ต้นแบบในสาขา โดยมุ่งหวังให้เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับแพทย์รุ่นใหม่ในการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ แพทย์ท่านใดสนใจเสนอชื่อ สามารถติดต่อแจ้งชื่อได้ที่เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการ ตามรายละเอียดหน้าสารบัญ

ก็มาเป็นแพทย์ฝึกหัด หรือ intern ที่โรงพยาบาลวชิระ ตอนเป็น intern สนุกมาก เพราะได้ทำอะไรเองเยอะ แต่ก็เหนื่อยสุด ๆ เพราะตอนนั้น โรงพยาบาลวชิระมีผู้ป่วยเยอะมาก อย่างไรก็ตาม เราก็ได้ผลพลอยได้ที่คุ้มค่า เพราะผมและเพื่อนจากจุฬาฯ ทั้ง 4 คน ได้แฟนเป็นพยาบาลโรงพยาบาลวชิระทั้งหมด และต่อมาได้แต่งงานทั้งหมด 3 คู่ ผมก็เป็น 1 ใน 3 คู่ที่พอจบ intern ก็มาสมัครเป็นแพทย์ใช้ทุนที่ต่างจังหวัด ผมจับสลากตก 3 รอบ ได้ไปเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายพ่อขุนผาเมือง จ.เพชรบูรณ์ กระทรวงกลาโหม ช่วงนั้นการรบที่เขาค้อเพิ่งสงบ ชื่อโรงพยาบาลดูน่าจะใหญ่โต แต่ความจริงเป็นหน่วยเสนารักษ์ พยาบาลก็ไม่มี มีแต่เสนารักษ์ชายล้วน มีหมอยุ่คนเดียวคือ ตัวผม รักษาแต่กำลังพลที่เป็นทหารและครอบครัว โรคที่พบบ่อยก็จะเป็นโรค 3 เรีย คือ Diarrhea (ท้องร่วง) Malaria (ไข้มาลาเรีย) และ Gonorrhoea (หนองใน) เรียกว่าวัน ๆ ก็เจอแต่ 3 โรคนี้ ตอนนั้นก็เลยสนใจด้านโรคติดเชื้อและกลับมาฝึกอบรมเป็นแพทย์ประจำบ้านด้านอายุรศาสตร์ที่จุฬาฯ ช่วงนั้นเริ่มมีการระบาดของโรคเอดส์และมีผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่โรงพยาบาลจุฬาฯ มี อ.นพ.ประพันธ์ ภานุภาค และ อ.พญ.มัทนา หาญวิชัย เป็นอายุรแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งท่านก็ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกคนเป็นอย่างดี ขณะนั้นแพทย์และพยาบาลไม่ค่อยมีใครอยากดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์เนื่องจากขณะนั้นโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่รุนแรงมากแล้ว อีกทั้งเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ แต่ทั้ง 2 ท่าน ก็ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์เป็นอย่างดีและไม่ทอดทิ้ง ผมเองก็ได้รับความรู้และความประทับใจจากอาจารย์ทั้ง 2 ท่านมาก ตอนนั้นก็รู้สึกสนใจและชอบโรคติดเชื้อมากขึ้นเรื่อย ๆ

หลังจากจบแพทย์ประจำบ้านที่ โรงพยาบาลจุฬาฯ ผมไปเป็นอาจารย์ที่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งขณะนั้นตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลวชิระถิ่นเก่า ผมทำหน้าที่สอนนิสิตแพทย์ และดูแลผู้ป่วยทั้งด้านโรคติดเชื้อและด้านเวชศาสตร์ป้องกัน จึงได้ไปเรียนต่อปริญญาโททางด้านสาธารณสุขศาสตร์ ที่คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมา มีความขัดแย้งรุนแรงเกิดขึ้นระหว่างคณะแพทยศาสตร์กับทางมหาวิทยาลัย เรื่องสถานที่ตั้งของศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพฯ (ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ที่ อ.อัครราชฯ จ.นครนายก) ผมเองได้ร่วมต่อสู้ในระยะแรก ต่อมาความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้น ผมจึงได้ลาออกจากราชการ ซึ่งบังเอิญ อ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล (อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปัจจุบัน) ขณะนั้น

ท่านเป็นอาจารย์ที่ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งเคยรู้จักผมมาก่อน ทราบข่าวจึงติดต่อให้ผมย้ายมาอยู่ที่ภาควิชา หลังจากผมกลับเข้ารับราชการใหม่ที่จุฬาฯ ก็ได้ไปเรียนต่อปริญญาเอกด้านระบาดวิทยาโรคติดเชื้อที่มหาวิทยาลัย Johns Hopkins สหรัฐอเมริกา พอจบกลับมา ก็เริ่มบูรณาการความรู้ทางด้านระบาดวิทยาและด้านสาธารณสุขกับความรู้ด้านโรคติดเชื้อ ได้สอนและดูแลรักษาผู้ป่วยโรคติดเชื้อ โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์ ก็รู้สึกรักการทำงานด้านนี้มาตลอด และต่อมา ท่านอาจารย์ประพันธ์ก็ชวนให้มาทำงานในสมาคมโรคเอดส์ เลยได้ช่วยงานสมาคมมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

ความภูมิใจและความสำเร็จที่ผ่านมา

เรื่องแรกสมัยเป็นแพทย์ประจำบ้านปีที่ 3 ที่จุฬาฯ ผมอยู่เวรกับรุ่นน้องประมาณเที่ยงคืน มีผู้ป่วยผู้หญิงเป็นหอบหืดรุนแรงมาก ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ เราไม่สามารถย้ายผู้ป่วยเข้า I.C.U. ได้เพราะเตียงเต็มหมด ไม่รู้จะทำอย่างไรตอนนั้นมีผม แพทย์ประจำบ้านรุ่นน้อง และนิสิตแพทย์อีกคน รวม 4 คน ก็เลยตัดสินใจแบ่งเวรช่วยبيبambu bag คนละครึ่งชั่วโมงสลับกันจนถึงเช้า วันรุ่งขึ้นคนไข้รอด อาการดีขึ้น สามารถถอดเครื่องช่วยหายใจได้ พวกเราทั้งที่อดนอนทั้งคืน หายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง มันเป็นความสุขใจและภูมิใจที่สามารถช่วยคนไข้ได้ แม้ไม่มีเครื่องมือ แต่ขอให้เรามีใจที่มุ่งมั่นช่วยและช่วยกันทำงานเป็นที่ม

เรื่องที่ 2 ตอนที่ทำงานรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ มีผู้หญิงคนหนึ่งฝากครรภ์ที่คลินิก ตรวจเลือดพบว่าตัวเองติดเชื้อ HIV สามิตรตรวจเลือดด้วยพบว่าไม่ติดเชื้อ ผู้ป่วยไม่เคยบอกสามีว่าตนเองเคยมีแฟนเก่า ก่อนจะไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ แล้วไปเจอสามีคนปัจจุบัน พอรู้ผลเลือดผู้ป่วยตกใจและเครียดมาก เพราะไม่รู้จะบอกสามียังไง ผู้ป่วยขอให้ผมทำแท้งให้เพราะคิดว่าลูกในท้องติดเชื้อแน่ และไม่让我บอกเรื่องนี้กับสามี เพราะกลัวสามีทำใจไม่ได้และต้องเลิกกันแน่

ผมก็พยายามปลอบใจผู้ป่วยว่าสิ่งที่กลัวคงไม่จริง ถ้าดูแลดี ลูกของเขา มีโอกาสที่จะติดเชื่อน้อยมาก ไม่จำเป็นต้องทำแท้งและแนะนำผู้ป่วยว่า ควรจะบอกผลเลือดให้สามีทราบ เพราะถ้าสามีรักจริงเขาอาจจะรับได้และไม่ควรไปปิดบัง ตอนแรกผู้ป่วยไม่ยอมต้องให้คำปรึกษาและให้กำลังใจอยู่นาน ผู้ป่วยจึงยอมแต่ให้ผมเป็นคนบอกสามี ผมก็เรียกสามีเขามาคุยต่อหน้าผู้ป่วย สามีผู้ป่วยดีมาก กอดกรรยบอกว่าเรื่องก่อนหน้านี้ของผู้ป่วยรับได้หมด จะดูแลผู้ป่วยและลูกเป็นอย่างดี ทั้งผู้ป่วยและสามีปลอบกันไปก็ร้องไห้ไปต่อหน้าผม ทั้งคู่ตัดสินใจจะมีลูกต่อ ผมก็ดูแลผู้ป่วยรายนี้จนกระทั่งคลอด ปรากฏลูกเขาออกมาไม่ติดเชื่อนะรักมาก ตอนนี้อยู่ครบครัวเขาก็มีความสุข ทั้งคู่ยังอุ้มลูกมาพบผม ตอนนี้อยู่โตแล้วและเขาก็ยังรักกันเป็นอย่างดี เราก็รู้สึกสุขใจที่มีส่วนช่วยให้เขาเป็นครอบครัวที่มีความสุขต่อไปได้ กรณีนี้เป็นหนึ่งในหลาย ๆ กรณีที่ทำให้ผมมีกำลังใจและสุขใจในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื่อนี้โดยเฉพาะโรคเอดส์มาโดยตลอด

ส่วนความสำเร็จที่ผ่านมาที่ภูมิใจ คือ ได้เป็นหัวหน้าภาควิชา และได้รับโปรดเกล้าฯ ตำแหน่งศาสตราจารย์เป็นคนแรกของรุ่น และได้รับรางวัลอาจารย์มิตร ของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นรางวัลที่มอบให้แก่อาจารย์ดีเด่นที่อุทิศตนเพื่อการเรียนการสอนเรื่องสุดท้าย คือ ที่ผมสามารถทำงานและมีตำแหน่งต่าง ๆ จนถึงทุกวันนี้ ผมโชคดีที่ได้ภรรยาช่วยดูแลเรื่องทางบ้านรวมทั้งการดูแลลูก ๆ เป็นอย่างดี ลูกชายคนโตผมจบวิศวะ คอมพิวเตอร์จุฬาฯ ปัจจุบันเป็น programmer ของบริษัท Google ที่ซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ส่วนลูกชายคนเล็กเป็นนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 5 และเป็นประธานชมรมดนตรีสากลของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่เบื่อกับความสำเร็จ อันน่าประสบความสำเร็จ

ข้อแรก ผมยึดถือคติ เอาใจเขามาใส่ใจเรา (ไม่ใช่เอาใจเราไปใส่ใจเขา) ทั้งในการทำงาน การดูแลรักษาผู้ป่วย รวมทั้งการดูแลครอบครัว ถ้าเรารู้สึกมีความสุขเวลาใครทำอะไรดี ๆ ให้ เราก็ควรทำอย่างนั้นกับคนอื่นด้วย ตรงข้ามถ้าเรารู้สึกเป็นทุกข์ตลอดเวลาคนอื่นทำอะไรไม่ดีกับเรา เราก็อย่าไปทำอย่างนั้นกับคนอื่นเขาเช่นกัน ตรงนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เวลาผมไปคุยกับใคร เขาก็จะรู้สึกว่าเรามีความเอื้อเฟื้อ เห็นอกเห็นใจเขา ข้อที่ 2 ผมคิดว่าผมมีทีมงานที่ดี คือ เวลาที่ผมคิดจะทำอะไรและต้องการความช่วยเหลือ จะหาแนวร่วมได้ไม่ยาก เนื่องจากผมเป็นคนคุยกับใครก็ได้ อาจเป็นเพราะเป็น

คนง่าย ๆ ไม่เรื่องมาก และส่วนใหญ่เขาเห็นว่าเราไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่ทำเพื่อส่วนรวม ก็จะมีคนมาร่วมมือมากขึ้น ข้อที่ 3 ผมเป็นคนที่เกิดไม่ปล่อย ถ้าหากอยากทำแล้วจะทำอย่างจริงจัง และมีความมุ่งมั่น ลักษณะนี้อาจเป็นไปได้ว่า ได้มาจากตอนไปอยู่กับทหารที่เพชรบูรณ์ ไปเป็นผู้บังคับบัญชาเขา พอเราเป็นผู้นำ เราสั่งการไปแล้วเขาก็ต้องการให้เกิดผลขึ้นจริง ๆ

กว่าจะถึงวันที่ประสบความสำเร็จ พบอุปสรรคอะไรบ้างและเอาชนะได้อย่างไร

อุปสรรคที่เคยพบ คือ แนวคิดของเรบางเรื่อง อาจจะไม่ตรงกับผู้บังคับบัญชาเสมอไป เราเห็นเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ แต่ผู้บังคับบัญชาเขาอาจจะไม่เห็นเหมือนเรา ก่อนหน้านี้ตอนจบใหม่ ๆ เราจะมีมุทะลุจนอย่างเดี๋ยวนั้น แต่พอทำงานนานเข้าก็ค่อย ๆ เรียนรู้ว่าผู้ใหญ่เขาอาจจะมีความมองที่ต่างจากเรา การดำเนินการหลาย ๆ อย่าง เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเราควรจะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและรับฟังเขาก่อน และเราต้องหัดฟังอย่างให้เกียรติ และมีการผ่อนปรนบ้าง ไม่ใช่ยื่นกรานจะเอาตามใจเรา หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา ปัญหาทุกเรื่องมีทางออก เพียงแต่เราอย่าตั้งตึงว่าต้องเป็นไปตามที่เราต้องการ ผมรู้สึกว่าแพทย์ส่วนใหญ่เป็นคนเก่งและมั่นใจตัวเองสูง ทำให้มีข้อเสีย คือ ชอบเป็นผู้พูดไม่ชอบเป็นผู้ฟัง คนอื่นต้องตามใจฉันและทำตามที่ฉันพูด เพราะนั่นดีที่สุด! พวกเราคงต้องหัดเป็นผู้ฟังที่ดีให้มากขึ้น

ถ้าย้อนเวลากลับไปแก้ไขได้ อยากไปแก้ไขเรื่องใด

ตอนสมัยจบใหม่ ๆ โดยเฉพาะตอนเป็นอาจารย์ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความขัดแย้งเรื่องศูนย์การแพทย์ฯ ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ คงจะปรับท่าทีตนเอง จากที่ยื่นกรานและชนลูกเดียวแบบใช้อารมณ์ ผมคงจะถอยออกมาไตร่ตรองและเปิดใจให้กว้างมากขึ้น บางเรื่องผู้ใหญ่เขาอาจจะมีเหตุผล

หรือมุมมองที่แตกต่างจากเรา ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ดีและรอบคอบกว่าที่เราคิดก็ได้

บุคคลต้นแบบในการดำเนินชีวิตหรือการทำงาน

ผมยึดพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ท่านทรงพระปรีชาสามารถในการประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านมาแก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้เสมอ ท่านทรงทำงานหนักโดยไม่ทรงท้อแท้ อีกท่านหนึ่ง คือ บิล เกตส์ เขาเป็นคนเก่งประสบความสำเร็จมาก ร่ำรวย แต่เขารู้จักตอบแทนกลับมาให้สังคม ด้วยการบริจาคเงินหลายหมื่นล้านบาทแก้ไขปัญหาค่าสำคัญของโลก เช่น โรคเอดส์ ช่วยเหลือประชาชนที่ด้อยโอกาส เป็นต้น ผมมองว่าการที่คนเรามีจิตใจเพื่อสังคม และทำเพื่อสังคมจริง ๆ เป็นตัวอย่างที่ดีที่ควรยกย่องและประพุดติดตาม ในด้านการทำงานในหน่วยงานผมยึดแนวทางของท่าน อ.นพ.ศึกษา ภมรสติธย์ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นบิดาของภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี และท่านเป็นปรมาจารย์ทางด้านเวชศาสตร์ป้องกันในหลาย ๆ ด้าน ผมก็ได้ยึดเอาแนวทางที่ท่านอบรมสั่งสอนลูกศิษย์และการดูแลผู้ได้บังคับบัญชามาใช้อยู่เสมอ

คติหรือหลักการที่ยึดถือในการดำเนินชีวิต

เรื่องแรก “การเอาใจเขามาใส่ใจเรา” จะทำให้เราทำงานต่าง ๆ ได้ดี และมีทีมเวิร์คที่ดี เรื่องที่ 2 ผมว่าชีวิตคนเราไม่ยาวนานเท่าไร จะอยู่ได้นานแค่ไหนก็ไม่รู้ เพราะฉะนั้นควรทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุดตั้งแต่วันนี้เลย ไม่ต้องรอถึงวันพรุ่งนี้ เรื่องสุดท้ายในฐานะแพทย์ ถ้าเราต้องเป็นอาจารย์สอนนิสิตหรือดูแลผู้ป่วยเราต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นิสิตและผู้ป่วยด้วย IDV

